PensionDanmark

RAPPORT OM BIODIVERSITET

2022

Byområder og nybyggeri

Indhold

01 Beretning

02 Projektstatus

03 Samlet status

04 Metode

05 Data

01

Beretning

Beretning

Biodiversiteten er i kraftig tilbagegang overalt på kloden. Vi ser i disse år, at flere og flere arter uddør, og økosystemer ødelægges. En af årsagerne til dette er menneskers arealudnyttelse, hvor ejendomsbranchen bærer en stor del af ansvaret.

I PensionDanmark har biodiversitet høj prioritet. Som investor føler vi en stor forpligtigelse til at bidrage til at vende den negative udvikling. Det er derfor med stor glæde og stolthed, at vi kan introducere vores første årsrapport for biodiversitet.

Rapporten er en foreløbig kulmination på et forløb, der indledtes i 2021 med tilslutningen til *Finance for Biodiversity Pledge*, hvor vi sammen med en række danske og internationale institutionelle investorer har forpligtet os til at beskytte og genoprette biodiversitet gennem finansieringsaktiviteter og investeringer.

I maj 2022 lancerede vi vores første biodiversitetsstrategi, som hedder *Investeringer for livet*. Med strategien har vi forpligtet os til, at alle vores investeringer i byområder og nybyggerier skal levere et positivt bidrag til biodiversiteten senest i 2030. Samtidig arbejder vi fra og med 2022 for at modvirke nettotab af biodiversitet, dels ved at leve op til DGNB minimumskrav vedrørende natur og biodiversitet, og dels ved gradvist at leve op til EUs taksonomikrav vedrørende biodiversitet og økosystemer.

Med vores biodiversitetsstrategi har vi desuden sat os det mål, at vi skal dokumentere og evaluere effekterne af vores projekter. Dette er formålet med nærværende rapport.

Vi tror på, at de indsatser, vi har sat i gang med vores biodiversitetsstrategi, er et stort og vigtigt skridt i den rigtige retning for at forbedre forholdene for biodiversitet. Derfor sendte vi i oktober 2022 sammen med mere end 300 internationale virksomheder en opfordring til statslederne ved FNs biodiversitetskonference COP15 om, at finansielle institutioners påvirkning af natur og biodiversitet skal være omfattet af obligatoriske rapporteringskrav. Herudover bakker vi fuldt op omkring arbejdet med at udvikle en fælles global rapporteringsramme i regi af Taskforce on Nature-related Financial Disclosures (TNFD).

Rapport som redskab

PensionDanmarks rapport om biodiversitet 2022 (byområder og nybyggeri) er den første af sin slags. Ikke blot for vores organisation, men også i den danske ejendomsbranche. Det er vi stolte over. Ikke mindst fordi vi handler på en situation, hvor der endnu ikke foreligger fælles internationale retningslinjer for, hvordan man måler og evaluerer biodiversitet. Mens klimaindsatsen – lidt forenklet sagt – kan måles på, hvor meget vi kan nedbringe udbredelsen af et enkelt molekyle i atmosfæren, så er biodiversitet betegnelsen for alt liv - arter og økosystemer - i hele biosfæren.

I PensionDanmark har vi valgt at dokumentere effekterne af vores projekter ved at måle på seks forskellige indikatorer for biodiversitet, der både omhandler plads til biodiversitet og kvalitet af biodiversitet, så det sikres, at der er mange og gode levesteder til forskellige arter. Metoden skal sikre, at vores rapport bliver det redskab, som kan holde os på sporet i forhold til strategiens overordnede løfte og de fem centrale principper, der spænder over alle faser fra grundkøb, projektudvikling, anlæg og til evaluering.

Samtidig har vi lagt vægt på, at rapporten som redskab kan levere et kvalificeret bidrag til de handlinger, vi har forpligtet os til i forbindelse med tilslutningen til Finance for Biodiversity Pledge, herunder

- at samarbejde og videndele om vurderingsmetoder og biodiversitetsrelaterede KPI'er, målsætninger og finansieringstilgange for positiv indvirkning på biodiversitet.
- at udøve aktivt ejerskab til at arbejde med selskaber om at reducere deres negative og øge den positive indvirkning på biodiversitet.
- at måle impact på investeringers potentielle og negative indvirkning på biodiversitet.
- at sætte mål og offentliggøre disse baseret på den bedst tilgængelige videnskab.
- at rapportere gennemsigtigt og årligt på investeringsporteføljens betydelige positive og negative bidrag til globale biodiversitetsmål.

Beretning

Omfattende implementering
I 2022 har vi taget en del nye redskaber i brug. Udover rapporten har vi fastlagt en investeringsnøgle for grundkøb, som skal sikre, at vi følger de foreløbige retningslinjer i EU's taksonomiforordning og primært investerer i arealer med lav biodiversitet. Vi har gjort projekt-specifikke biodiversitetsstrategier obligatoriske, og som en del af indsatsen fastlagt retningslinier, der skal sikre, at vi i vores projekter altid arbejder for at bevare og udvikle lokale naturkvaliteter samt sikrer et datagrundlag, som projektets indvirken på biodiversitet kan evalueres på.

I begyndelsen af 2023 følger flere nye redskaber, herunder katalog for naturbaserede løsninger i byudviklingen og guide til naturbaseret drift, som skal sikre, at vi understøtter udvikling i biodiversitet i færdigetablerede projekter, og at vi på en meningsfuld måde engagerer beboerne i plejeindsatsen, så naturen bliver kilde til fællesskab, læring og oplevelser. Natur kræver en anden driftsindsats end traditionelle grønne områder, og derfor har vi også indledt dialog med vores driftspartnere, som kommer til at få en nøglerolle i forhold til at bevare og udvikle biodiversiteten for os.

Implementeringen af vores biodiversitetsstrategi vil udvikle sig de kommende år. Vi ser et potentiale og behov for at inddrage flere af vores aktiviteter, eksempelvis eksisterende ejendomme og projekternes forsyningskæder - en progression, vi har beskrevet nærmere i bio-diversitetsstrategien. Vi lærer undervejs og bliver bedre, og vi håber, at andre vil følge med, så vi kan udveksle erfaringer og sammen arbejde for en positiv fremtid for biodiversiteten.

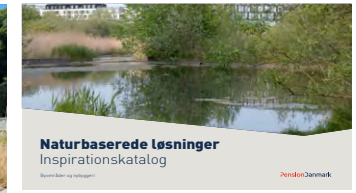

Beretning

Samlet status
Vores første rapport om biodiversitet omhandler vores seks igangværende udviklingsprojekter, henholdsvis tre nybyggerier og tre byområder. For hvert projekt er der indhentet baselinedata, mens den forventede status for biodiversitet ved færdiggørelse er estimeret ud fra aktuelle projektplaner. Herudover er der for hvert projekt lavet en opgørelse over den aktuelle status ved årets afslutning ved hjælp af luftfotos. Vi har beskrevet vores fremgangsmåde og indikatorer for biodiversitet detaljeret i afsnittet *metode* sidst i årsrapporten.

Ved at sammenholde årets samlede projektdata og evaluere dem i forhold til strategiens overordnede løfte og principper, når vi frem til følgende samlet status for 2022:

01

På rette vej mod Nature Positive
I PensionDanmark gør vi en positiv forskel for biodiversiteten i vores projekter fra grundkøb til projektplan på flere indikatorer. I de seks evaluerede projekter viser de kvantitative indikatorer samlet set en stigning af areal af kronedække, mens grønt/blåt areal og biofaktor falder. De kvalitative indikatorer viser et øget areal af habitater med høj værdi for biodiversitet, hvilket er et af de steder, hvor vi gør en markant positiv forskel med vores design. Samtidig er arealet af beskyttet natur konstant i de evaluerede projekter. Vi finder resultatet tilfredsstillende og opløftende set i lyset af at biodiversitetsstrategien ikke var implementeret, da projekterne blev udviklet. Årets evaluering viser med al tydelighed, at vores projekter har et design, som styrker betingelserne for biodiversitet, og at vi er på rette vej.

02

Tab af biodiversitet i anlægsfase
I samtlige af de seks evaluerede projekter, som er under anlæg i 2022, har der været et forventet fald i både kvantitet og kvalitet af biodiversitet som følge af igangværende anlægsarbejde. Resultatet er blandt andet en konsekvens af enten et meget grønt eller et meget blåt udgangspunkt i nogle af projekterne, og det forventes at vi fremover vil se et mindre tab i grønt/blåt areal og en større fremgang i areal med høj kvalitet for biodiversitet som følge af ændret praksis i anlægsfasen, naturgrundlaget i nye investeringer samt inddragelse af flere projekter i evalueringen.

03

Overvejende investering i arealer med lav biodiversitet
De grunde, der er evalueret i 2022, viser at der samlet set er investeret i arealer med en lav andel af habitat med høj værdi for biodiversitet (gennemsnit 18%, 4 ud af 6 grunde med 0%). Samtidig er der kun beskyttet natur på én af grundene (Fælledby), og det sikres i projektet at dette areal bevares fuldstændigt.

Beretning

Selvom vi i PensionDanmark er på rette vej i forhold til skabe naturpositive investeringer i byområder og nybyggerier, er vi langt fra i mål i forhold til at standse tilbagegangen i biodiversitet. "Du får, hvad du måler", har længe været vores tilgang til afrapportering i forbindelse med klima, kønsdiversitet og aktivt ejerskab. Det betyder, at vi kun er så langt i mål, som vi kan dokumentere. Vi har brug for, at der opnås global konsensus omkring fælles standarder for måling og afrapportering af biodiversitet samt herudover fælles incitamenter og forpligtigelser til at handle.

I PensionDanmark er vi nu i gang, for vi mener ikke naturen skal vente længere. Og vi ser med stor forventning frem til, hvordan FNs Global Biodiversity Framework (GBF) fremadrettet bliver anvendt, ligesom vi følger udviklingen i det arbejde, der foregår i regi af Taskforce on Nature-related Financial Disclosures (TNFD) og Science Based Targets for Nature (SBTN).

Vi glæder os til i 2023 at arbejde videre med at opnå både målbare og mærkbare resultater for den biologiske mangfoldighed og for vores mange medlemmer.

Torben Möger Pedersen
Adm. direktør, PensionDanmark

02

Projektstatus

Projektstatus

I dette afsnit beskrives udviklingen i biodiversitet på projektniveau. Grundlaget for årets evaluering af biodiversitet er seks igangværende udviklingsprojekter, som vi har ejerskab over. Trælasten i Aarhus og Fælledby i København er byområder med forskellige udgangspunkter i forhold til det eksisterende naturgrundlag. Sirius og Kronløbsøen i København er boligbyggerier, førstnævnte i et tidligere industriområde midt i København, sidstnævnte som opfyld i et af Københavns havnebassiner. Søndre Kyst i Køge består af fem kystnære karréer i en skala mellem byområde og boligbyggeri. Flegmade er et boligbyggeri i Vejle.

For hvert projekt er der indhentet baselinedata, og den forventede status for biodiversitet ved færdiggørelse er estimeret ud fra aktuelle projektplaner. Herudover er der for hvert projekt lavet en opgørelse over den aktuelle status ved årets afslutning ved hjælp af luftfotos.

Ud over en figur, der viser den procentvise udvikling for hver enkelt biodiversitetsindikator, er nøgletal fremhævet, ledsaget af en kort tekst, der giver en samlet vurdering af biodiversiteten for hvert enkelt projekt.

Alle bagvedliggende rapporteringstal fra de seks evaluerede projekter fremgår af tabel i afsnittet *Data*.

Indikatorer for biodiversitet

Status for biodiversitet evalueres ved hjælp af i alt seks udvalgte indikatorer. Tre indikatorer, der måler plads til eller kvantitet af biodiversitet, og tre indikatorer, der måler kvalitet af biodiversitet.

KVANTITET	**Samlet grønt/blåt areal**	Plads til biodiversitet. Opmåling på kort eller tegning af grønt og blåt areal; det vil sige areal, hvor der er vegetation eller vand.
	Kronedække	Volumen til biodiversitet. Opmåling af areal med trækroner på kort eller estimering ud fra antal og størrelse af træer.
	Biofaktor	Mål for volumen af grønt og areal af blåt, som anvendes i DGNB certificering. Baseret på opmåling af areal af forskellig vegetation og overfladetyper.
KVALITET	**Kvalitetshabitat Ab/Ac**	Områder med habitater, der har høj kvalitet for biodiversitet. Kvalitetshabitat Ab henviser til arealer med høj kvalitet for biodiversitet i baseline (bl.a. eksisterende beskyttede og værdifulde naturområder). Kvalitetshabitat Ac henviser til arealer, der er designet til at understøtte biodiversitet i projektudviklingen og vil ofte kræve flere års udvikling for at nå op på niveau med kvalitetshabitat Ab.
	Beskyttet natur	Areal af områder, der er udpeget som beskyttet natur og dermed har en særlig høj kvalitet for biodiversitet.
	Artsdiversitet	Mangfoldigheden og dermed kvalitet af flora og evt. andre udvalgte organismegrupper. Denne indikator er der ikke indhentet data for i 2022, men den vil indgå i afrapporteringen fremadrettet.

Projekter

Projekter medtaget i
Rapport om biodiversitet 2022

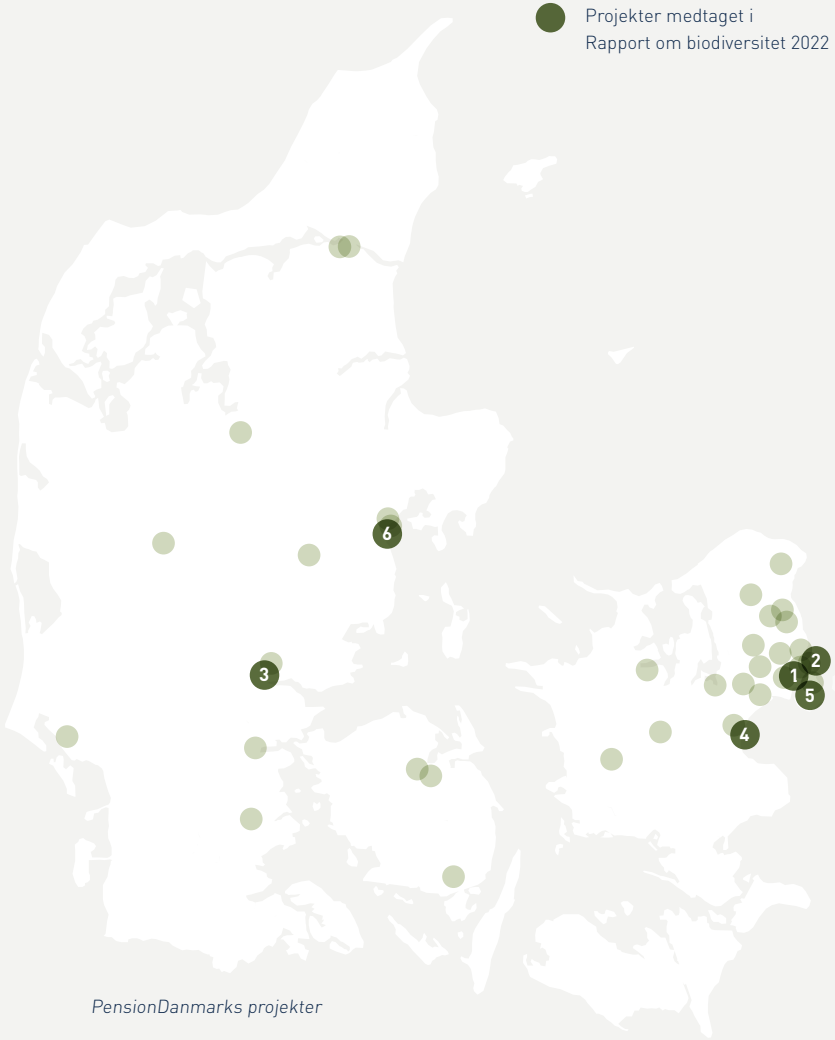

1 SIRIUS

Beliggenhed: Islands Brygge
Grund: 7.300 m²
Områdeformål: Boliger
Tidligere anvendelse: Havneindustri
Anlægsperiode: 2019-2023

2 KRONLØBSØEN

Beliggenhed: Nordhavn
Grund: 9.500m²
Områdeformål: Boliger
Tidligere anvendelse: Havnebassin
Anlægsperiode: 2019-2024

3 FLEGMADE

Beliggenhed: Vejle
Grund: 9.500 m²
Områdeformål: Boliger
Tidligere anvendelse: Erhverv
Anlægsperiode: 2022-2024

4 SØNDRE KYST

Beliggenhed: Køge
Grund: 17.000 m²
Områdeformål: Boliger
Tidligere anvendelse: Industri
Anlægsperiode: 2021-2026

5 FÆLLEDBY

Beliggenhed: Amager Fælled
Grund: 181.000 m²
Områdeformål: Boliger
Tidligere anvendelse:
Natur/camping/losseplads
Anlægsperiode: 2022-2031

6 TRÆLASTEN

Beliggenhed: Århus C
Grund: 36.000 m²
Områdeformål: Boliger
Tidligere anvendelse: Industri/erhverv
Anlægsperiode: 2021-2030

Sirius

Projektet består af to identiske boligtårne på 14 etager. Tårnene udstyres med altaner, der går stort set ubrudt hele vejen rundt om bygningerne. På altanerne er der indbygget altankasser med vandingssystem, baseret på opsamlet regnvand. Beplantningen bliver varieret og indeholder hjemmehørende arter af træer, buske og urter med bær, pollen og frø, som giver føde til byens fauna. Desuden er flere arter værtsplanter og gode levesteder for fugle og insekter.

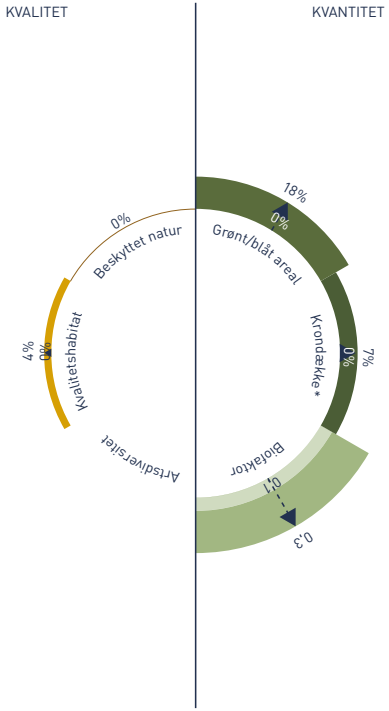

FAKTA

Samlet areal **7.300 m²**

Ny natur
Ca. 150 træer og buske
Ca. 20 arter af træer, buske og slyngplanter, hvoraf 10 er hjemmehørende arter
Ca. 35 arter af urter hvoraf 21 er hjemmehørende

Naturbaserede løsninger
Regnvandshåndtering på terræn som del af landskabsdesign samt grønne altaner.

Engagement af beboere i plejeindsatsen
Ejerforeningens husorden indeholder bestemmelser om, at det er beboerne, som skal drifte beplantningen. Der er bl.a. indskrevet, hvilke plantearter, som må være i plantekasserne.

Figuren viser udviklingen i de seks indikatorer for biodiversitet for Sirius fra baseline til projektplan. Da baseline var 0 for alle indikatorer, sker der en netto forøgelse af både plads til biodiversitet og kvalitet af habitater. Bemærk at biofaktor måles på en skala fra 0-1, mens de øvrige indikatorer er angivet i %. Der er ikke data for artsdiversitet i 2022.

Udvalgt indikator:

Kronedække*

7%

PROJEKTPLAN 2023

Andel af grunden som etableres med træer og dermed får nyt kronedække.

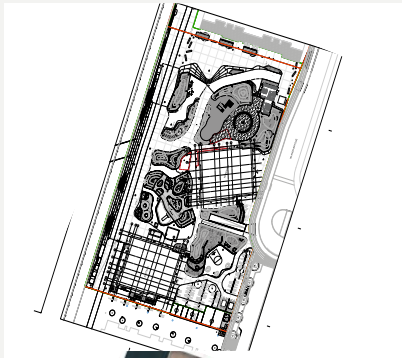

0%

STATUS 2022

Projektet er under anlæg i 2022 og der er ikke etableret ny natur endnu.

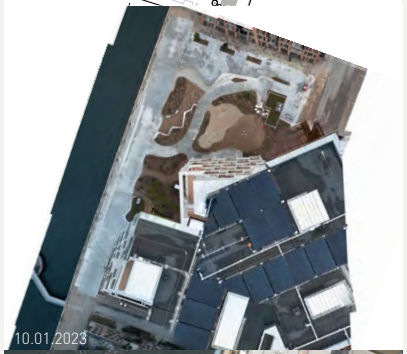

0%

BASELINE 2019

Før projektet gik i gang var området befæstet som tidligere industrigrund og der var ingen natur på grunden.

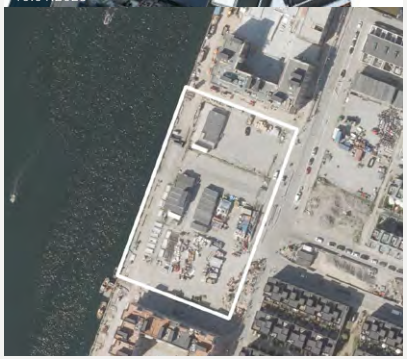

Kronløbsøen

Projektet kommer til at ligge som en ø i indre Nordhavn mellem Sundmolen og Fortkaj. Øen er etableret ved at fylde det eksisterende havnebassin op. Bundsediment i havnebassinet er forurenet og rummer ikke særlige marine naturinteresser. På den nye ø etableres vegetation på terræn, altaner og tag med hovedvægt på buske og træer.

FAKTA

Samlet areal **9.500 m²**

Ny natur
12 arter af træer, her af 7 hjemmehørende arter

Naturbaserede løsninger
Nye træer samt grønne tage, facader og altaner.

Engagement af beboere i plejeindsastsen
Ingen planlagte.

Figuren viser udviklingen i de seks indikatorer for biodiversitet for Kronløbsøen fra baseline til projektplan. Da grunden bestod af marint område før projektstart, sker der en reduktion i tre indikatorer, mens kronedække stiger og beskyttet natur er 0.
Bemærk at biofaktor måles på en skala fra 0-1, mens de øvrige indikatorer er angivet i %. Der er ikke data for artsdiversitet i 2022.

Udvalgt indikator:

Grønt/blåt areal*

30%

PROJEKTPLAN 2023

Projektplanen indeholder en stor andel af grønt areal. Det skal dog bemærkes, at det er svært at sammenligne marint område og landområde rent naturmæssigt, da områderne er levesteder for vidt forskellige arter.

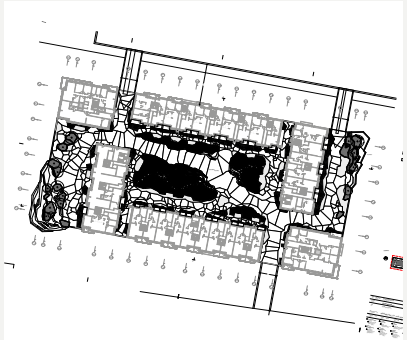

0%

STATUS 2022

I anlægsfasen er der ingen natur hverken af blå eller grøn karakter.

100%

BASELINE 2020

Før projektstart var området marint og potentielt levested for marine arter inklusive fugle. Dog var området vurderet at have lav kvalitet på grund af ringe bundforhold.

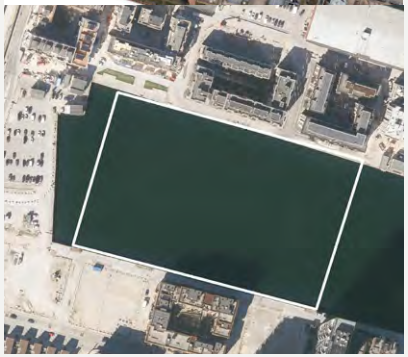

Flegmade

Projektet opføres i et eksisterende byområde, hvor der tidligere har været erhverv. Mellem bygningerne vil der være opholdsområder med blandt andet legepladser og orangeri. Eksisterende træer langs vejen bevares og de nye grønne arealer vil blive beplantet med græs og spredte træer. Et øget grønt areal resulterer i en højere biofaktor alene uden hensyn til beplantningens kvalitet.

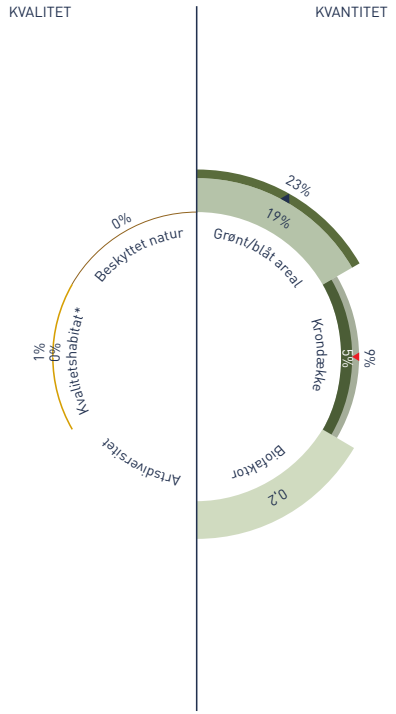

FAKTA

Samlet areal **9.500 m²**

Ny natur
Der har ikke været fokus på at skabe levesteder for vilde arter og artsliste for beplantning kendes ikke. Det vurderes at potentialet er begrænset, men at det grønne areal i sig selv vil tiltrække nogle almindelige urbane arter.

Naturbaserede løsninger
Nye træer og beplantning der lagrer kulstof og forsinker regnvand.

Engagement af beboere i plejeindsastsen
Ingen planlagte.

Figuren viser udviklingen i de seks indikatorer for biodiversitet for Flegmade fra baseline til projektplan. Grunden er består af eksisterende bebyggelse med små grønne arealer. Fra baseline til projektplan sker der derfor en stigning for 3 indikatorer, men kronedækket reduceres en smule. Bemærk at biofaktor måles på en skala fra 0-1, mens de øvrige indikatorer er angivet i %. Der er ikke data for artsdiversitet i 2022.

Udvalgt indikator:

Habitat med høj kvalitet for biodiversitet (Ab+Ac)*

1%

PROJEKTPLAN 2024

Projektplanen tilfører mere grønt i form af flere træer og mere struktur i vegetationen og dermed en lille forøgelse af areal med kvalitetshabitat.

0%

STATUS 2022

Status for 2022 er det samme som baseline, da anlægsfasen ikke er påbegyndt endnu.

0%

BASELINE 2022

Før projektstart indeholder grunden få grønne strukturer i form af træer, hække og græsplæner, der ikke udgør kvalitetshabitat for biodiversitet.

Søndre Kyst

Projektet er placeret på en tidligere industrigrund på Køge Kysts sydspids med havet og strand mod øst og strandeng mod syd. Her mødes bebyggelse og natur. Engpromenaden syd for byggefeltet er udformet som klimasikring mod havstigning. Alle friarealer – gårdhaver samt såkaldte almindinger mellem byggefelterne - etableres på betondæk med p-kælder under jorden. Artssammensætning tager udgangspunkt i den lokale kystnatur og sigter mod at etablere en stor andel af naturlig vegetation, der kan fungere som levested for lokal fauna.

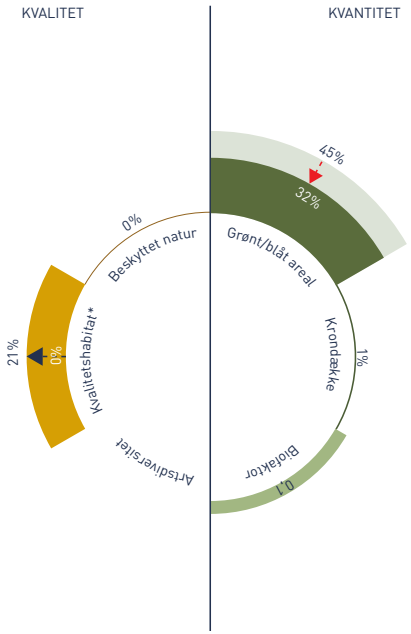

FAKTA

Samlet areal **17.000 m²**

Ny natur
- Cirka 126 plantearter etableres
- Fokus på hjemmehørende urter og vedplanter fra strandeng og strandoverdrev

Naturbaserede løsninger
Nye træer og beplantning samt regnvandshåndtering på terræn og beplantning på bygninger i form af grønne tage, facader og altaner.

Engagement af beboere i plejeindsatsen
Der er planer om at beboerne skal stå for driften af plantekasser på fællesarealer.

Figuren viser udviklingen i de seks indikatorer for biodiversitet for Søndre Kyst fra baseline til projektplan. Der sker et fald i grønt areal, idet spontan vegetation på grunden er ryddet, men kvaliteten af habitat stiger markant. Bemærk at biofaktor måles på en skala fra 0-1, mens de øvrige indikatorer er angivet i %. Der er ikke data for artsdiversitet i 2022.

Udvalgt indikator:
Habitat med høj kvalitet for biodiversitet (Ab+Ac)*

21%

PROJEKTPLAN 2023

Projektplanen for området rummer vegetation med karakter der passer til den kystnære natur på 21 % i grønne kiler og gårdrum.

0%

STATUS 2022

Området er under anlæg og der er ikke etableret noget af den planlagte nye natur endnu.

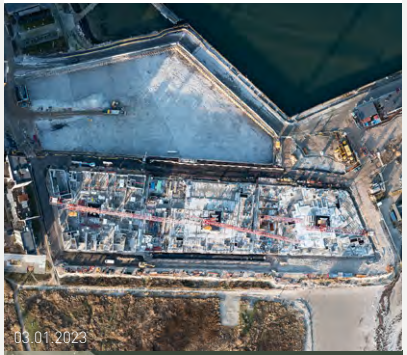

0%

BASELINE 2017

Før anlægsstart var der få arealer med spontan vegetation.

Fælledby

Projektet bliver et naturnært byområde med den højest mulige DGNB certificering (Platin). Projektet etableres på Amager Fælled i et område med eksisterende naturlige økosystemer. Beskyttet natur bevares, men der inddrages arealer med naturlig vegetation (kvalitetshabitat A og B). I det nye byområde etableres grønne områder med ny natur, som tager afsæt i områdets lokale natur, og der vil opstå nye levesteder for nogle af områdets insekter, fugle mv.

FAKTA

Samlet areal **181.000 m²**

Eksisterende og ny natur

Beskyttet natur bevares intakt
Areal med kvalitetshabitat øges efter anlæg (kvalitetshabita Ab + Ac) bl.a. ved udsåning af lokalt indsamlede frø og anvendelse af lokalt forekommende plantearter i beplanting.

Naturbaserede løsninger

Vådområder til regnvandshåndtering med lokal flora og fauna; levesteder for lokal fauna, nye træer og beplantning der lagrer kulstof samt strukturer som levested for fauna på bygninger.

Engagement af beboer i plejeindsatsen:

Beboere inddrages i drift af naturområder, vådområder, gårdmiljøer, grønne tage naturlegeplads, bålpladser.
Organiseret dyrkning af urter og grøntsager i højbede og drivhuse for beboere.

Figuren viser udviklingen i de seks indikatorer for biodiversitet for Fælledby fra baseline til projektplan. Da grunden i baseline hovedsageligt bestod af grønt areal, sker der et fald i indikatorer for kvantitet af biodiversitet, mens areal af kvalitetshabitat stiger. Bemærk at biofaktor måles på en skala fra 0-1, mens de øvrige indikatorer er angivet i %. Der er ikke data for artsdiversitet i 2022.

Udvalgt indikator:
Habitat med høj kvalitet for biodiversitet (Ab+Ac)*

37%

PROJEKTPLAN 2026

Projektplanen for Fælledby rummer nye områder med naturlig vegetation der resulterer i et større areal med habitater af høj kvalitet for biodiversitet end udgangspunktet.

9%

STATUS 2022

I forbindelse med anlægsfasen er det meste af området ryddet med undtagelse af en del af grunden med kvalitetshabitat, herunder område med beskyttet natur.

21%

BASELINE 2021

Før projektstart var 21 % af grunden vurderet til at bestå af områder med habitat af høj kvalitet for biodiversitet.

Trælasten

Projektet bliver et grønt byområde med den højest mulige DGNB certificering (Platin). Grunden ligger ned til Århus Å. Projektets biodiversitetsstrategi beskriver, hvordan den lokale natur vil få plads i den nye beplantning, så der skabes levesteder for insekter, og hvordan flest mulige træer bevares og dødt ved får lov at ligge i området.

FAKTA

Samlet areal **36.000 m²**

Ny natur
På baggrund af biodiversitetsbaseline for grunden og omkringliggende natur designes ny natur, der understøtter lokal biodiversitet.

Naturbaserede løsninger
Vådområder til regnvandshåndtering med lokal flora og fauna; nye træer og beplantning der lagrer kulstof samt grønne facader.

Engagement af beboere i plejeindsastsen
Der planer om midlertidige og permanente beboerdrevne områder med beplantning, som både kan være dyrkning af fødevarer og/eller bidrag til biodiversitet.

Figuren viser udviklingen i de seks indikatorer for biodiversitet for Trælasten fra baseline til projektplan. Grunden er tidligere anvendt til erhverv med få grønne arealer, og med udvikling af området tilføres derfor mere plads til natur samt habitater af højere kvalitet end i udgangspunktet.
Bemærk at biofaktor måles på en skala fra 0-1, mens de øvrige indikatorer er angivet i %. Der er ikke data for artsdiversitet i 2022.

Udvalgt indikator:

Grønt/blåt areal*

33%

PROJEKTPLAN 2024

Det grønne areal øges betydeligt med projektets udvikling samtidig med at variationen i det grønne også øges.

2%

STATUS 2022

Den sydlige del af grunden er under anlæg, men grønt areal og træer langs vejen og grundens sydlige kant bevares.

11%

BASELINE 2022

Før projektstart var 11 % af grunden grønne arealer med primært træer, hække og græsplæner.

03

Samlet status

Samlet status

I dette afsnit beskrives den samlede udvikling i biodiversitet med afsæt i de samlede data fra alle de evaluerede projekter.

Dette gøres for at kunne give status på vores overordnede løfte om at være Nature Positive i 2030 samt på de underliggende principper, der skal hjælpe til, at vi handler i overensstemmelse med dette mål i alle led af projektgennemførelse.

NATURE POSITIVE
I PensionDanmark bakker vi op om det globale biodiversitetsmål "Nature Positive by 2030", idet vi forpligter os til, at alle vores investeringer i byområder og nybyggerier skal levere positivt bidrag til biodiversiteten senest i 2030.

Samtidig gives status på vores ambition om, at vi fra og med 2022 vil arbejde for at modvirke nettotab af biodiversitet.

INVESTERING
Vi investerer primært i arealer med lav naturværdi, så vi kan bygge, hvor vi gør mindst mulig skade på eksisterende økosystemer og levesteder.

LOKALE NATURKVALITETER
Vi arbejder i vores projektudvikling altid for at bevare og styrke lokale naturkvaliteter.

NATURBASEREDE LØSNINGER
Vi sætter hensynet til naturen højt i vores bygge- og anlægsprocesser og vi prioriterer naturbaserede løsninger.

DRIFT OG BEBOERENGAGEMENT
Vi drifter på naturens præmisser og vi engagerer beboerne i plejeindsatsen, så naturen bliver kilde til fællesskab, læring og oplevelser.

Nature Positive

I PensionDanmark bakker vi op om det globale biodiversitetsmål "Nature Positive by 2030", idet vi forpligter os til, at alle vores investeringer i byområder og nybyggerier skal levere positivt bidrag til biodiversiteten senest i 2030.

For at nå dette mål forpligter vi os med øjeblikkelig virkning til at arbejde for at modvirke nettotab af biodiversitet, dels ved at leve op til DGNB minimumskrav vedrørende natur og biodiversitet, og dels ved gradvist at leve op til EU taksonomikrav vedrørende biodiversitet og økosystemer.

Dette mål er sat for at standse tilbagegangen i den globale og den nationale biodiversitet. Den primære årsag til at arter uddør i et accelereret tempo er menneskers inddragelse og forringelse af areal og levesteder. Som et mål for biodiversitet anvender vi derfor kvantitet af grønt og blåt areal samt kvalitet af biodiversitet. Hvis vi samlet set sikrer en fremgang på disse parametre har vi forbedret forholdene for biodiversitet i vores projektområder, og dermed også bidraget positivt til biodiversitet i en større skala.

Status

Evaluering af projekternes samlede indvirken på biodiversitet baseres på data fra projekternes baseline for biodiversitet, situationen ved årsskiftet 2022 samt det forventede slutresultat i følge gældende projektplan.

Resultatet viser at kvantiteten af areal for biodiversitet samlet set bliver reduceret for de seks evaluerede projekter. Det skyldes, at to projekter bliver etableret på områder, hvor der som udgangspunkt var meget grønt/blåt areal (Fælledby og Kronløbsøen). For de fire øvrige projekter øges det grønne areal. Samtidig viser det samlede resultat en positiv udvikling for kvaliteten af areal for biodiversitet, idet det samlede areal af habitat af høj værdi for biodiversitet stiger.

Baseret på det lille udsnit af projekter, som evalueres i denne første rapport om biodiversitet, konkluderes det, at vi endnu ikke har nået 2030-målet om at være naturpositive, ligesom der i 2022 er registreret et forventeligt tab af biodiversitet grundet anlægsarbejde. Resultatet er bl.a. et udtryk for, at biodiversitetsstrategien ikke er fuldt implementeret i vores aktiviteter endnu. Det forventes med de værktøjer der er udviklet til bl.a. grundkøb og projektudvikling, at vi fremadrettet vil se en lavere andel af eksisterende natur, og en endnu højere andel af habitat med høj kvalitet for biodiversitet i vores projekter. Differentierede rydningsaktiviteter og inddragelse af naturbaserede løsninger i byggemodningen vil desuden til en vis grad kunne modvirke tab af biodiversitet i anlægsprocessen.

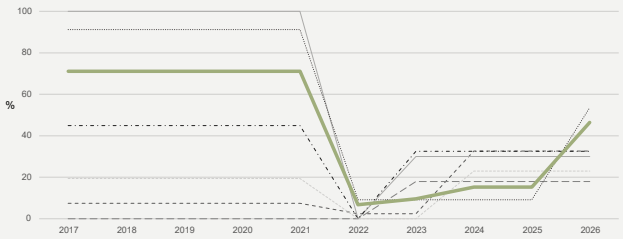

Figur 1. Samlet grønt og blåt areal som andel af det samlede projektareal. Grafen viser summen af grønt og blåt areal for de seks projekter evalueret i 2022. Det ses at det samlede areal med plads til biodiversitet reduceres efter anlæg sammenlignet med den den samlede baseline før 2022.

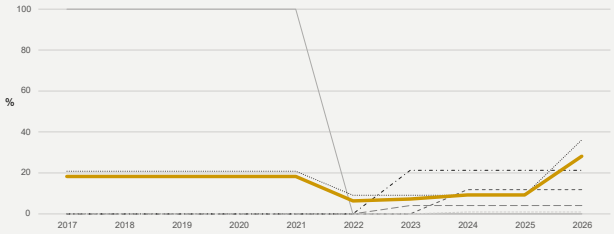

Figur 2. Samlet arealandel af habitat med høj kvalitet for biodiversitet (kvalitetshabitat Ab og Ac) ud af det samlede projektareal. Grafen viser summen af kvalitetshabitat A for de seks projekter evalueret i 2022. Det ses, at andelen af habitat med høj kvalitet for biodiversitet stiger i 2023 sammenlignet med den den samlede baseline før 2022.

Investering

Vi investerer primært i arealer med lav naturværdi, så vi kan bygge, hvor vi gør mindst mulig skade på eksisterende økosystemer og levesteder.

Dette princip er en anerkendelse af, at det første vigtige skridt for at sikre og fremme biodiversitet er at undgå at forringe eksisterende områder med høj biodiversitetsværdi. Derfor skal disse områder så vidt muligt friholdes for byudvikling.

Områder med høj værdi for biodiversitet defineres jf.
EU Taksonomiens kriterier og omfatter for danske forhold:

- Natura 2000-områder (habitatområder og fugle-beskyttelsesområder)
- § 3-områder jf. naturbeskyttelsesloven
- Vandløb
- Natur- og vildtreservater
- Skov, fredskov, HNV skov
- Fredede områder
- Arealer som rummer kendte eller potentielle levesteder for truede rødlistede arter
- Marine områder

Status

Evaluering af dette princip baserer sig på areal med eksisterende høj værdi for biodiversitet ved grundkøb (kvalitetshabitat Ab) ud af det samlede projektareal (Figur 3).

De seks grunde i nærværende evaluering er erhvervet før implementeringen af biodiversitetsstrategien, og er dermed erhvervet uden hensyn til princippet om at undgå at bygge, hvor der findes eksisterende naturværdier.

På trods af det, viser resultatet, at fire ud af de seks grunde ikke indeholder eksisterende habitater med høj værdi for biodiversitet.

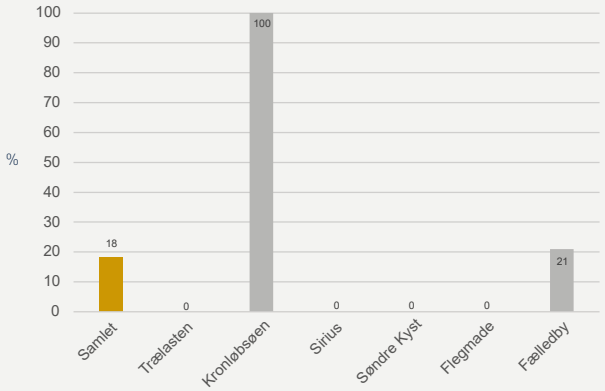

Figur 3. Arealandel med eksisterende høj værdi for biodiversitet (kvalitetshabitat Ab) ved grundkøb / baseline ud af det samlede projektareal. *: Marint areal kategoriseres som høj værdi for biodiversitet uanset tilstand (eksempelvis viden om forurening), da der ikke er udviklet metode til diffenrentiereing af kvalitetshabitat på havet.

Lokale naturkvaliteter

Vi arbejder i vores projektudvikling altid for at bevare og styrke lokale naturkvaliteter.

Kontinuitet er vigtig for at sikre, at der er levesteder for vilde arter. Hvis et levested forsvinder nogle år på grund af projektudvikling er arterne afhængige af levesteder på naboarealer, og hvis det ikke er tilgængeligt, kan det betyde nedgang i populationer eller at arter forsvinder fra et område.

For at forbedre biodiversiteten er det afgørende at styrke lokale naturkvaliteter. Det gøres ved at skabe nye grønne og blå arealer samt ved at sikre, at kvaliteten af arealerne er tilpasset den lokale biodiversitet og rummer lokale naturtypologier og habitater for lokale arter.

Status

Evaluering af dette princip baserer sig på arealet af beskyttet natur (Figur 4) i projektområderne, arealet af habitat med høj kvalitet for biodiversitet (Figur 2, side 19) samt kronedække (Figur 5).

Kun én ud af de seks grunde evalueret i 2022 indeholder eksisterende beskyttet natur (§ 3-områder, Fælledby). I dette projekt bevares al beskyttet natur, og den samlede status for areal af beskyttet natur er derfor status quo.

Areal af habitat med høj biodiversitetsværdi øges samlet set i de færdige projekter sammenlignet med baseline, mens arealet af kronedække samlet set falder på tværs af de evaluerede projekter.

Status for projekterne, som er evalueret i 2022, er på den baggrund, at de samlet set lever op til princippet om at bevare og styrke lokale naturkvaliteter i projektudviklingen.

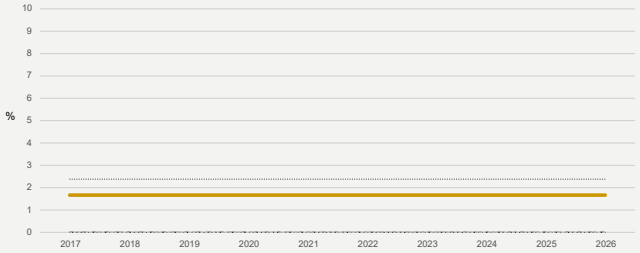

Figur 4. Arealandel af beskyttet natur for alle seks grunde, der er evalueret i 2022. Arealet er konstant, og det betyder, at beskyttet natur bevares i udviklingen af det ene projekt, hvor der findes § 3-områder (Fælledby).

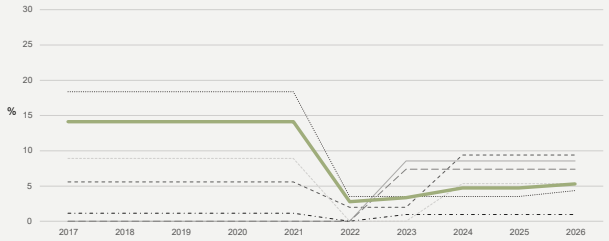

Figur 5. Arealandel af kronedække fra træer falder fra baseline til projektplan, særligt i forbindelse med anlægsfasen (2022). Kronedækket stiger herefter, og da træers tilvækst er relativt langsom vil kronedækket fortsætte med at stige hen over en længere årrække.

Naturbaserede løsninger

Vi sætter hensynet til naturen højt i vores bygge- og anlægsprocesser og vi prioriterer naturbaserede løsninger.

Som en del af projektudviklingen i PensionDanmarks projekter er der stort fokus på at udnytte arealerne optimalt og dermed indarbejde naturen i multifunktionelle designløsninger, der styrker lokale økosystemer samtidig med at pladsen bidrager til at styrke byens liv, det lokale miljø og det globale klima.

Hvert projekt tilpasses stedet og lokale problemstillinger, og de bedste naturbaserede løsninger er derfor forskellige fra sted til sted. Samtidig er det et felt i stærk udvikling og nye løsninger kommer derfor ind i praksis løbende.

I evalueringen 2022 er der indsamlet information fra projekterne omkring planlægning af naturbaserede løsninger i fire overordnede kategorier: Tidlig naturmodning, løsninger på terræn, grønne løsninger på bygninger og marine løsninger.

Status

Metoden til evaluering af brug af naturbaserede løsninger er kvalitativ og bygger på indsamling af information fra de enkelte projekter.

Status for de seks evaluerede projekter er, at alle anvender naturbaserede løsninger, idet de indeholder områder der beplantes, og som derfor helt naturligt bidrager til optag af regnvand, temperaturregulering og kulstofbinding.

Fordelt på fire overordnede kategorier har alle projekter arbejdet aktivt med løsninger på terræn, mens kun Fælledby og Trælasten arbejder med at bruge viden om lokal natur i bevarelse og design af ny natur. Fire ud af seks projekter arbejder med grønne regnvandsløsninger, og tre ud af seks projekter har grønne løsninger på bygninger. Marine løsninger er kun relevante for ét projekt (Kronløbsøen), der ligger midt i marint område, men det er ikke integreret i projektdesignet.

Ingen af de seks evaluerede projekter har arbejdet med modning af natur forud for anlægsfasen.

Drift og beboerengagement

Vi drifter på naturens præmisser og vi engagerer beboerne i plejeindsatsen, så naturen bliver kilde til fællesskab, læring og oplevelser.

Biodiversitet udvikler sig over tid. Faktisk begynder den udvikling ofte først, når et projekt er færdigt og afleveret til brugerne. Derfor er det essentielt, at den efterfølgende drift og pleje af arealerne understøtter biodiversitetens udvikling. Resultatet af et velplanlagt projekt og en passende drift viser sig først ved registrering af den reelle udvikling i biodiversitet flere år efter udførsel, men en naturbaseret driftstilgang er forudsætningen for at det lykkes.

Biodiversitet på fællesarealer i byområder apellerer til nogle mennesker, mens andre skal vænne sig til at de grønne områder har en mere naturlig æstetik. Engagement af beboere i driften af de grønne arealer medvirker til formidling af områdernes naturkvalitet, det skaber gode fælles oplevelser og kan også bidrage med viden om naturens udvikling, som kan bruges aktivt til at tilpasse driften.

Status

Evaluering af princippet om drift på naturens præmisser sker på baggrund af udarbejdelse af en projektspecifik biodiversitetsstrategi, hvori det fremgår, hvordan driften skal gribes an for at understøtte udvikling i biodiversitet på det konkrete sted.

Ingen af de seks evaluerede projekter har endnu udarbejdet afsnit om drift- og pleje i de projektspecifikke biodiversitetsstrategier, og der kan derfor ikke gives en nærmere redegørelse for dette punkt i 2022.

Hvad angår engagement af beboere i plejeindsasten, så er der i fire ud af seks evaluerede projekter (Fælledby, Trælasten, Sirius, Søndre Kyst) formuleret ambitioner om, at beboerne skal spille en aktiv rolle i driften af bynaturen. Herudover arbejdes der på fremadrettet at kommunikere til ejer-, lejer- og bydelsforeninger om kvaliteten og værdien af fællesarealer med høj biodiversitet .

En generel guideline for naturbaseret drift i PensionDanmarks projekter er under udarbejdelse og bliver tilgængelig for alle projekter i 2023. Med denne indsats er det forventningen, at alle projekter fremover vil være informerede og inspirerede til at arbejde med en drift af grønne områder, der giver gode levesteder for alle.

04

Metode

Metode

I PensionDanmark har vi i 2022 lagt os fast på en praksis for evaluering af status på biodiversitet for byområder og nybyggerier, som beskrives nærmere i det følgende:

1. Indikatorer – hvordan vi måler biodiversitet
2. Dataindsamling – hvorfra vi indhenter data
3. Formidling – hvordan vi afrapporterer

1. Indikatorer
Der findes ikke ét entydigt mål for biodiversitet. Biodiversitet er alt liv og er derfor en kompleks størrelse, som afhænger af såvel fysiske som biologiske forhold. Det står dog klart fra både nationale og internationale analyser af biodiversitet, at mangel på plads og levesteder er den primære årsag til global tilbagegang i biodiversitet.

Biodiversitet omfatter både antal af arter, variation i levesteder samt genetisk variation. Antal af arter er positivt korreleret med areal samt variation af levesteder, og da de fleste arter er vanskelige at registrere med en repræsentativ metode, anvendes diversitet af flora samt areal og kvalitet af levesteder ofte som en god proxy for biodiversitet.

For at leve op til både videnskabelige anbefalinger til måling af biodiversitet samt krav i national bæredygtighedscertificering (DGNB) har vi valgt nedenstående seks indikatorer for biodiversitet i vores projekter. Indikatorerne er opdelt i måling af kvantitet og kvalitet af biodiversitet, og metode til dataindsamling afhænger af projektfasen. Typisk opmåles areal af habitat på kort og luftfoto mens kvalitet også omfatter en feltkortlægning af arter og habitatkvalitet.

Ud over de kvantificerbare indikatorer, som er beskrevet i skemaet ovenfor, evalueres der for hvert enkelt projekt tillige på følgende indikatorer:

- Naturbaserede løsninger
- Engagement af beboere i plejeindsatsen

	INDIKATORER	DEFINITION	DATAINDSAMLING
KVANTITET	**Samlet grønt/blåt areal**	Flader med vegetation eller vandspejl	Orthofoto, dronefoto, projektplan
	Kronedække	Kroneareal af træer (> 3m)	Orthofoto, dronefoto, projektplan
	Biofaktor	Mål for grønt volumen Metode fra DGNB	Feltkortlægning, orthofoto, projektplan
KVALITET	**Kvalitetshabitat Ab/Ac**	Områder med habitater af høj kvalitet for biodiversitet. Områderne indeholder naturlig diversitet af lokalt tilpassede plantearter, variation i fysiske habitatstrukturer og levesteder for en mangfoldig lokal fauna. Separat definition for baseline (Ab) og etableret habitat (Ac)	Feltkortlægning, projektplan
	Beskyttet natur	§ 3-områder og vandløb jf. Naturbeskyttelsesloven Natura 2000-områder jf. EU Habitatdirektivet og Fuglebeskyttelsesdirektivet § 25 Naturmæssigt særlig værdifuld skov jf. skovloven	Offentlige kortlægninger
	Artsdiversitet	Antal arter per m^2 for valgte organismegrupper	Feltkortlægning, online-databaser, projektplan

Metode

2. Dataindsamling
Dataindsamling sker i samarbejde med eksterne rådgivere, som er tilknyttet de enkelte projekter. Afsættet for indsamling af data er PensionDanmarks skabelon til projektspecifik biodiversitetsstrategi, hvor det sikres at data for de samme indikatorer indsamles for alle projekter.

I hvert projekt opgøres der for samtlige indikatorer en baseline, hvilket vil sige status før anlægsstart. Herudover opgøres de forventede værdier for det færdiganlagte projekt på baggrund af projektplan/tegningsmateriale. Projektplanen kan indeholde flere delområder med forskellige etaper, og opgørelsen kan derfor opdeles i delområder for at få et mere præcist billede hen over anlægsfasen. Projekterne vil ved årsskiftet være i forskellige faser fra tidlig planlægning til projektering, anlæg og drift, og det har betydning for status for biodiversitet, men også for hvilke data, der kan fremskaffes. Derfor indeholder årsrapporten en evaluering af projekterne hver for sig samt en samlet portefølje evaluering.

Rådgivernes afrapportering af baseline og projektplan suppleres i årsrapporten med opgørelser af den aktuelle status, baseret på orhotofoto, som PensionDanmark har fået taget ved årets afslutning.

Data indsamles fra alle projekter, som PensionDanmark har ejerskab over. Projekter, som PensionDanmark ikke har ejerskab over, indgår således ikke i afrapporteringen. Projekter, som er i tidlig planlægningsfase, men endnu ikke er erhvervet af PensionDanmark, indgår ikke i afrapporteringen, før der er tale om formelt ejerskab.

Ejendomme, som er ejet af PensionDanmark, og som er i drift er ikke medtaget i 2022, da der ikke foreligger data om disse områders udvikling i biodiversitet. Fremover vil ejendomme og byområder i drift dog indgå i evalueringen i takt med, at biodiversitetsstrategien bliver fuldt implementeret med moniteringsprogram (målinger hvert 3. år) og opfølgende evaluering for alle projekter.

I *Rapport om biodiversitet 2022* inddrages således alene igangværende projekter indenfor byområder og nybyggeri. Ved årsskiftet 2022-2023 har PensionDanmark ejerskab over seks igangværende projekter, og evaluering af biodiversitet for 2022 er derfor alene baseret på disse seks projekter.

3. Formidling
Udvikling i biodiversitet for de evaluerede projekter kommunikeres enkeltvis samt som samlet status på tværs af alle projekter.

I afsnittet *Projektstatus* fremhæves nøgletal og baggrundsfakta, ligesom det anføres, hvilke særlige forhold, der gør sig gældende for det enkelte projekt. Orthofotos og projektplaner indgår som del af beskrivelsen. De bagvedliggende rapporteringstal fremgår af afsnittet *Data* bagerst i årsrapporten.

I afsnittet *Samlet status* beskrives udvikling i biodiversitet med afsæt i data fra alle indikatorer og fra alle de evaluerede projekter. Udviklingen visualiseres i grafer for hver indikator, hvor projekternes individuelle data er afbildet sammen med kurve, som viser den samlede tendens på tværs af alle projektdata.

I forbindelse med PensionDanmarks ESG-rapportering er der udarbejdet et særligt notat om den anvendte regnskabspraksis for biodiversitet, som bygger på ovenstående redegørelse.

Metode

4. Aflæsning af grafer
Figuren viser et eksempel på statuskurve for kvalitethabitat Ab+Ac med forklaring til aflæsning.

Ud af de evaluerede projekter forventes det sidste at være færdigetableret i 2026 (Fælledby), og for alle andre projekter er kurven konstant fra forventet færdigt anlæg frem til denne dato. Fra 2026 til 2030 vil alle kurver være konstante. Værdi af parameter efter anlæg er baseret på projektplan, indtil der er udført evaluerende monitering af biodiversitet efter anlæg.

a. Y-aksen viser % af det totale projektareal med den givne biodiversitetsindikator. Her vises kvalitetshabitat Ab+Ac.

b. Baselineregistrering er konstant frem til anlægsstart.

c. Status for 2022.

d. Arealet stiger efterhånden som projekterne bliver anlagt.

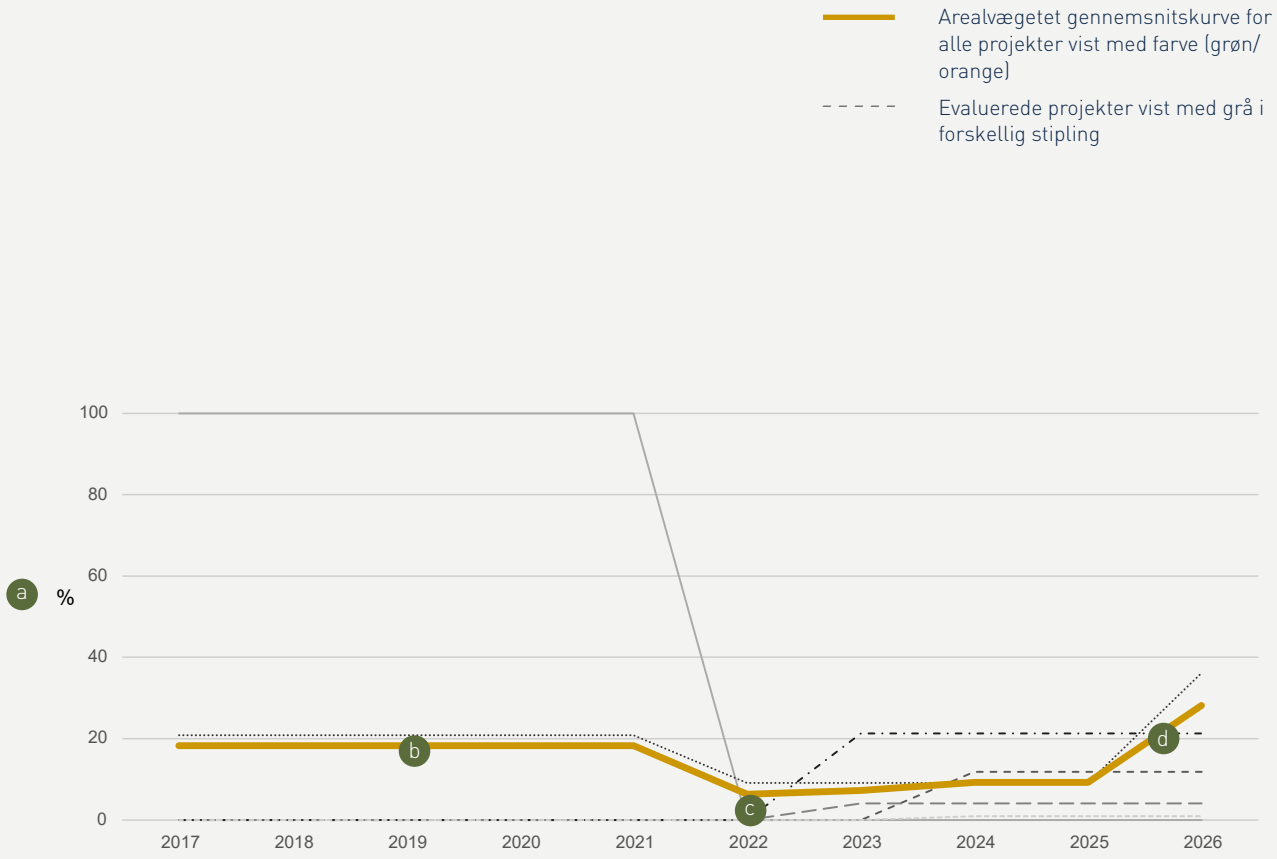

05

Data

Data

På denne side ses de data, som er indsamlet fra de seks projekter, der er evalueret i 2022. Data omfatter kvantificering af seks indikatorer for biodiversitet for henholdsvis baseline, 2022 og projektplan med angivelse af forventet år for færdigt anlæg.

For indikatorer, der opmåles i areal, er der både angivet kvadratmeter og % af samlet areal af projektområdet. Biofaktor angives på en skala fra 0-1.

Konsoliderede tal er arealvægtet gennemsnit på tværs af de seks projekter.

		TRÆLASTEN			KRONLØBSØEN			SIRIUS			SØNDRE KYST			FLEGMADE			FÆLLEDBY			KONSOLIDERET	
		Baseline 2021	Status 2022	Projektplan 2024	Baseline 2020	Status 2022	Projektplan 2023	Baseline 2019	Status 2022	Projektplan 2023	Baseline 2017	Status 2022	Projektplan 2023	Baseline 2021	Status 2022	Projektplan 2024	Baseline 2021	Status 2022	Projektplan 2026	Baseline samlet	Status 2022
	Samlet areal (m²)	41200			9500			7300			10100			9500			181000			258600	
KVANTITET	Samlet grønt/blåt areal (m²)	4548	976	13457	9500	0	2849	0	0	1308	4516	0	3263	1846	0	2190	165000	16400	97100	185410	17376
	% grønt/blåt areal	11	2	33	100	0	30	0	0	17	45	0	32	19	0	23	91	9	54	72	7
	Krondække (m²)	3224	819	4427	0	0	813	0	0	539	116	0	99	851	0	510	33240	6400	7900	37431	7219
	% krondække	8	2	11	0	0	9	0	0	7	1	0	1	9	0	5	18	4	4	14	3
	Biofaktor	0,22	-	0,42	1	-	0,27	0,1	-	0,26	0,12	-	0,14	0,2	-	0,22	0,46	-	0,3	0,41	0
KVALITET	Beskyttet natur (m²)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4300	4300	4300	4300	4300
	& beskyttet natur	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	2	2	2
	Kvalitetshabitat Ab (m²)	0	0	0	9500	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	37700	16400	16400	47200	16400
	% kvalitetshabitet Ab	0	0	0	100	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	21	9	9	18	6
	Kvalitetshabitat Ac (m²)	0	0	4862	0	0	0	0	0	292	0	0	2137	0	0	82	0	0	53600	0	16400
	% kvalitetshabitat Ac	0	0	12	0	0	0	0	0	4	0	0	21	0	0	1	0	0	30	0	0

Data

På denne side ses en oversigt over naturbaserede løsninger, som er indarbejdet i de seks projekter, der er evalueret i 2022.

NATURBASEREDE LØSNINGER TJEKLISTE	FÆLLEDBY	SIRIUS	FLEGMADE	KRONLØBSØEN	SØNDRE KYST	TRÆLASTEN
Naturmodning						
Bevarelse af eksisterende grønne områder til sikring af biodiversitet og økosystemtjenester	x					
Identificer biodiversitetspotentialer onsite og i det omkringliggende landskab	x					x
Udvikling af ny natur forud for anlægsfase						
Løsninger på terræn						
Regnvandsåndtering på terræn kombineret med naturlig beplantning	x	x			x	x
Skove og træer der lagrer C og regulerer temperatur			x	x		x
Grønne områder og landskaber der lagrer C og optager regnvand	x				x	x
Grønne løsninger på bygninger						
Grønne tage	x			x	x	
Grønne facader	x			x	x	x
Grønne altaner og anden beplantning på byggede strukturer		x		x	x	
Faunalevesteder på byggede strukturer, fx fuglekasser	x					
Marine løsninger						
Stenrev						
Levende undervandsvæg						
Flydende strandeng						
Formidling af naturkvaliteter til borgere og brugere	x					

RAPPORT OM BIODIVERSITET 2022
Byområder og nybyggeri

Rapporten er udarbejdet af SLA, Aaen Engineering og Snild for PensionDanmark.

© PensionDanmark 2023

PensionDanmark A/S
Langelinie Allé 43
DK-2100 København Ø
+45 3374 8000
info@pension.dk
pensiondanmark.com
CVR-nr: 16163279